

Szerkesztőség kiadói hivatal és nyomda
Kisújszár, St. Baros

UJ KELET

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Égész évre — — 850
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 1.50

Dr. Ramasetter Róbert

I. Disztr. 2. II. 8.

Budapest

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

1925 augusztus 24 Hétfő

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 194 szám

5685. Elul 4

A kongresszus a népszövetségi képviselőletért

Hogyan oszlanak meg a kongresszus delegátusai. A cionista mozgalom zsidó és nemzsidó halottai. Báró Edmond Rothschild — a chaluc Weizmann a kormányzóválozástól. A Jewish Agency új alkotmánya. Szokolov a szabad Arábiáért és a cionizmusnak a világpolitikába való belekapcsolódásáért

Csak látszattüntetést engedélyeztek a horogkereszteseknek

— A Uj Kelet kiküldött munkatársának távirati jelentése —

Bécs, augusztus 22. A kongresszus tegnap délelőtt feltiz órákor folytatta tanácskozásait. Az előadói listán dr. Arthur Ruppin és S. Kaplanski vannak soron, akik a kolonizációról referálnak. A beszámoló rendkívül kedvező hatást tesz a kongresszus közönségére. A legutóbbi kongresszus óta ismét hatalmas földterületekkel szaporodott a zsidó nemzeti állomány és számos új kolónia jött létre. A gazdálkodás az egész vonalon haterjedőbb lett, a gazdasági termékek elhelyezése sem ütközött már olyan nehézségekbe, mint ez előtt két évvel. Különös elismeréssel emlékeztek meg az előadók a Mosav-alakulatokról. Ezután Nachum Szokolov a palesztinai nevelésügyről referált. Az elmúlt két év legfontosabb eseménye ezen a téren a jeruzsálemi héber egyetem megnyitása volt. Az előadások a vallásbölcséleti és történelmi fakultáson már javában folynak, működésben van a kémia és fizikai laboratórium is és mihelyt az egyetem teljes kiépítéséhez szükséges tőke összegyűl, valamennyi fakultáson megkezdődnek az előadások. Ez már a legközelebbi időben várható. Dr. Pick professzor és Sprinjak a bevándorlásról tájékoztatták a delegátusokat. Hivatalos statisztikában mutatták ki, hogy Palesztina zsidó lakossága a két év előtti szám kétszeresére emelkedett. A bevándorlási lehetőség különösen az utóbbi hónapokban lényegesen javult és további növekedésre van kilátás. Az állandó munkaalkalmak a bevándorlás zavartalan lefolyását és minden bevándorló elhelyezkedését is biztosítják. A referátumok felett hosszabb vita indult meg, amelynek során ismét sokan sürgették a hivatalos bevándorlási kvóta felemelését. A délutáni ülésen Ussishin a zsidó nemzeti alap, dr. Feivel pedig a Keren Hajjeszód eredményeiről számolt be. Ezután megválasztották a különböző bizottságokat, Pénteken délelőtt folytatják az általános vitát, míg szombaton a kongresszus ülészése szünetel.

Bécs, augusztus 22. A bécsi rendőrség engedélyezte az osztrák kampókeresztesek és antiszemita szombat délutánra kért tüntető felvonulását, miután a legnagyobb horogkeresztes- és antiszemita-szervezetek garanciát vállaltak arra nézve, hogy a gyűlésekből kifolyólag nem kerül sor semmiféle rendzavarásra.

A rendőrség igen nagy előkészületeket tett a rendzavarás megakadályozására és el van szánva arra, hogy föltétlenül megakadályozza a tüntető tömegnek a Konzerthaus elé való vonulását. Mint hírlík, a tüntetés éle a cionista-kongresszus külföldi vendégei ellen irányul. A rendőrség felszólította a reakciós szervezeteket, hogy minden rendzavarástól tartózkodják.

A rendőrség a reakciós és kampókeresztes lapok ellen újabb szigorú rendelkezéseket léptetett életbe. A reakciós és kampókeresztes lapok árusítói az utóbbi időben egyenruhában, jelvényekkel, különböző karszalagokkal felszerelve árulták a lapokat, ezzel tüntetve politikai hovatartozásukkal. Ezzel nagyrészen hozzájárultak ahhoz, hogy a különböző pártok között összecsapásokra kerüljön a sor. Éppen ezért a rendőrség megtiltotta, hogy a lapok árusítói bármilyen egyenruhát, vagy karszalagot viseljenek.

A kampókeresztesek és antiszemita ma este zárt helyiségekben három gyűlést tartottak, amelyen a szombati gyűlések programját beszélték meg. Mint a késő éjjeli órákban közlik, a rendőrség olyan erős megszorításokkal engedélyezte a tüntetést, mely teljesen illuziórússá teszi az engedélyt. A rendőrség ugyanis kikötötte, hogy a tüntetésnek mindössze délután fél 5—5 óráig szabad tartani. Ennek következtében a kormány utasította Schoeber rendőrfőnököt, hogy csupán egy látszat-tüntetést engedélyezzen az antiszemita részére.

Bécs, augusztus 22. Scheger osztályfőnök, a monarchista part vezetőségének lakásán a bécsi rendőrség házkutatást tartott, mely alkalmával állítólag fontos okmányokat talált a monarchista készülődések igazolására. Scheger az újságíróknak tett nyilatkozatában kijelentette, nem titkolja, hogy Németország és Magyarország monarchista köreivel érintkezésben van. Legutóbb Balatonföldváron tartottak megbeszélést. Póneim titkolja, hogy hangoztatta Scheger — általánosan ismertek, azt többször kifejtették és így nincs szükségük konspirálásra. Igaz, hogy a lírikai céljaik — hangoztatta Scheger — általánosan ismertek, azt többször kifejtették és így nincs szükségük konspirálásra. Igaz, hogy a bécsi népnapon részt akartak venni, mert benn vannak a keresztény nemzeti egyesülésben. Tudatában voltak annak, hogy a cionisták elleni tüntetés csak ürügy volt a kormány elleni demonstrációra.

Bécs, augusztus 22. A XIV. cionista világkongresszus ülésai napról-napra fokozódó érdeklődést váltanak ki. A Konzerthaus épülete mozgalmasságát mutat, mint a legnagyobb hangvételű idején. Az összes fő- és melléktermek telve vannak férfiak és nők, fiúk és lányok szemes, nemzetközi tömegével, amelyet a közös nemzeti érzés s a közös szenvedések érzése tart össze. Mindenféle viseletet látni itt. Kezdve a férfiak elegáns frakkjától, vagy szmokingjától és a nők esti toalettjéig egészen az öregek kaffijáig, vagy keleties, turbános öltözékig, a csinos fővárosi bakficskóktól az egyszerű chalucruhás lányokig, a sápadt nagyvárosi arcoktól a jemeni zsidók barnára sült arcáig, — minden szín képviselve van ebben az épületben.

Rendörkordon a Konzerthaus körül

Az utca felől a kongresszusokra emlékeztető általános kép tárul elénk. Autó után érkezik és a gyalogosok sűrű csoportja árad szünet nélkül a bejáratok felé. A rendezés mintaszerű. Csapán abban különbözik ez a kongresszus a többi hasonló alkalomtól, hogy az épület minden oldalát rendörkordon zárja körül, nehogy a vendégeket kellemetlen meglepetés érje.

A folyosókon egymásután sorakoznak az elárusító puldok, frissítő bódék, dohányárudák, könyvkereskedések, újságkioszok. A második emeleten hatalmas dohányzóterem és kényelmes kávéház áll a delegátusok rendelkezésére, míg az első emeleten, a Palesztina-kiállítás szomszéd-

ságában, rituális vendéglő működik. Ez aztán lehetővé teszi azt, hogy a delegátusok megszokás nélkül vehessenek részt a kongresszus ülésein. A legfőbbben egész nap el sem távoznak az épületből.

A teremben, ahol az üléseket tartják, nincs egyetlen szabad hely. Az emelvényen, amely virággal van díszítve, hosszú zöld asztalnál az elnökség tagjai foglalnak helyet. Az asztal körül, ahol a szónokok elmondják beszédeiket, egy alig észrevehető kis mikrofon áll, amely felveszi a szónokok beszédét és rádiókészülék segítségével a világ különböző részeibe továbbítja. A szokásos elnöki csengőt fakalapás helyettesíti, amelynek kemény hangja a legnagyobb zajt is elhallgattatja.

Jellegzetes arcok

Érdekes megfigyelni azt a hatást, amelyet a különböző szónokok váltanak ki a közönségen. Weizmann magas, elegáns megjelenéséből komoly hangulat árad szét, amely föltétlenül behódolást árul el. Weizmann rendkívül nyugodtan, tárgyilagosan beszél s még azokban a pillanatokban is, amikor szenvedélyesnek látszik, nem úgy hat, mint a láng, hanem mint a tompa parázs, amelynek tüze semmiképpen nem változtat ennek a komoly nézésű férfinek higgadt, megdöntött viselkedésén.

Mellette, mint valami kedves, barátságos nagybácsi, ül Nachum Szokolov, a Cionista Végrehajtóbizottság elnöke. De ebben a nagybácsi-arcból valami egészen mélyreható, okos szemek fürkésznek ki. Es amikor felemelkedik

helyéről és akár héber nyelven, akár pedig pompás németséggel beszélni kezd, szavaiból valóban nemes páthosz árad, amely meggyőzően hat mindenkire.

Temperamentumos személyiség dr. Halpern is, aki a kongresszus második napján tartott nagyobb beszédet. Különösen feltűnt nála egy jellegzetes kézmozdulat, amellyel a baloldali szocialista pártok heves közbeszólásait intette le. Halpern szép, magas férfi, fekete bajusza van, ruházata egészen egyszerű. Beszéde elárulja a német tudományos iskolázottságot és a józan kritikát. Karakterisztikus feje a kongresszusnak dr. Arthur Ruppin is, ez a kitűnő gyakorlati ember, aki borotvált arcával, sima modorával olyan, mint egy angol diplomata. Engedékeny, békéltető magatartást tanusit és azon fáradozik, hogy a jobb- és a baloldali pártok között közeledést hozzon létre.

Hogyan oszlanak meg a delegátusok

A delegátusok a világ legkülönbözőbb államaiból kerültek ki. A hivatalos kimutatás szerint az egyes államok a következőképpen vannak képviselve: az északamerikai Egyesült Államok 40 delegátussal, Argentína 2 delegátussal, Ausztria 3, Belgium, Luxemburg, Szi-béria 1, Brazília, Chile 1, Bukovina 2, Bulgária 4, Kanada 3, Csehszlovákia 4, Danzig, Dánia, Svédország, Norvégia 1, Egyiptom, Mezopotámia 1, Anglia 4, Esztorország, Finnország 1, Franciaország 1, Kelet-Galicia 3, Magyarország 1, Olaszország 1, Jugoszlávia 3, Lettország 1, Litvánia 3, Nyugat-Galicia 7

árólag
OL
t, mert ez
és kiadás!
min nagyváradi
szűl, szigoruan
s szerint.
HIENZ Cluj
fon 1-18.

press
legtökéletesebb
ó szer
.. L. 20—
.. L. 18—
.. L. 16—
a pénz előzetes
ománia részére
kat.
NDRE
Oradea-Mare,
No. 10.

yer
decke
a legjobb elis-
biztos siker—
szüntet és meg-
ező helyeket—
tes. Reggel és
ébe bevezetve
ban kapható—
BUKAREST
ALEA-GRIVITEI 61

import
niák, fűszer és
bi és belga zink-
steirgelét, pa-
gyógyvizekben.
mi Részvény-
Mare.
Telefon: 205

ויכוחי פיר
מינע ג קונדע
ויים ריה אלול א
קופע דער ג מיט
דיעסאהר מיט
קאנען.
Regina Maria 6.
בוהצאלור זינדס
אן מינער טרועס

Keletben!

...és aki érdeklődéssel és jóindulattal visel-
tetett egy a palesztinai zsidóság törekvései,
mint a cionista szervezet irányában. E jóindu-
latért köszönetünket fejezzük ki és azt a remé-
nyünket, hogy néhány év múlva ismét Palesz-
tinában láthatjuk őt. Helyébe Haifa eddigi kor-
mányozóját, Symes ezredet nevezték ki. Pilla-
natig sem kételkedem abban, hogy Palesztina
egyik leghatékosabb adminisztrátora, a Kelet
egyik legjobb ismerője, aki már Egyiptomban
is bebizonyította képességeit, hogy fel fogja
találni magát a keleti politika komplikált pro-
blémáiban. Bizonyos vagyok afelől, hogy mun-
káját méltó módon fogja ellátni.

Palesztinában nyugalom van

Figyelmeztetni kívánom a kongresszust
arra, hogy Palesztina zsidó lakossága mostaná-
ban százharminc—százharmincöt ezer lélekre
rugh. A bevándorlás hatszázról havi három-
ezerre emelkedett. Ez a nagyméretű bevándor-
lás gyarapodása a Jewish Agencyt és a cionista
világszervezetet új feladatok elé állította. Több
földre van szükségünk, nagyobb ipari fejlő-
désre, intenzívebb és kiterjedtebb mezőgazda-
sági kolonizációra és mindennek előtt, ami alap-
ját képezi a palesztinai életnek, helyes ki-
egyenlítésre a város és falu között. Sir Her-
bert Samuel adminisztrációjának köszönhetjük,
torábbá palesztinai pozícióink rendszeres ki-
építésének, hogy a zsidó és arab nép közötti
viszony élessége csökkent. Nem akarom ezzel
azt mondani, hogy politikai munkánk e fontos
problémája már elhárult. Ellenkezőleg, éppen
most van annak az ideje, hogy a kongresszus
és arra hivatott szervezetei sokkal komolyab-
ban, mint valaha foglalkozzanak e problémá-
val. Azonban az a tény mégis fennáll, hogy
Palesztina az egész Középkélet legnyugodtabb
része. Míg északról, délről és keletről Palesz-
tinát olyan országok környezik, amelyek kü-
lönöző csoknákat fogva politikai erjedés köz-
pontjai, addig Palesztinában nyugalom van és
mi itt nyugodtan és zavartalanul és hatalmas
konstruktív munkával vihetjük ügyünket
előbbre. Ez a konstruktív munka a legmeg-
nyugtatóbb tényezője Palesztinának és remél-
jük, hogy az is marad a jövőben.

Palesztina a világpolitikában

Ezután Nachum Szokolov állt szólásra és
Weizmann beszédét kiegészítve, a következő
politikai referátumot tartotta:

Mindenekelőtt hangsúlyozni akarom, hogy
a politikai vita során különbséget kell tenni
közvezetés és politika között. Palesztina köz-
vezetésének kérdései, amelyek számunkra rend-
kívül nagy jelentőséggel bírnak, a honosítás
kérdése, amelynek megoldása küszöbön áll, a
községi testületek és az adózás, valamint a be-
vándorlás kérdése szerintem nem politikai kér-
dés. Ismétlem, rendkívül fontosak, de nem po-
litikai természetűek. Valamennyire arra a mun-
kára vonatkoznak, amelyet végeztünk és amely
alapsznak, vagy hiányosnak nevezhető. De ha
már ezen a cionista kongresszuson cionista po-
litikáról beszélhetünk, akkor valóban beszél-
jünk is cionista politikáról.

A cionizmus legfőbb fóruma a Népszövetség

Mindaddig, amíg nem voltunk politikai
tényezők, nem beszélhetünk róla. Ma azonban
már más a helyzet. Bizonyos, hogy amint
most Weizmann elnök ur kifejtette, számos
olyan esemény történik a világon, amelyet
nincsen módunkban ellenőriznünk. A haladás-
nak egy módja azonban kétségtelen. Mi, zsidók
eddig mindig tárgya voltunk a világpolitiká-
nak, éppen csak a tárgya. Egy olyan politiká-
nak voltunk objektuma, amelyet jól, vagy rossz-
szul mások csináltak. De nem volt zsidó poli-
tika. A zsidó politika csak a Zsidó Nemzeti
Othon keletkezésével egyidejűleg kelt életre.
És a zsidó politikában is különbséget kell ten-
tünk kül- és belpolitika között. A külpolitika
nem csupán a mandatárius államra vonatkozik.
A cionizmus legfőbb fóruma a Népszövetség.
Nem akarom ezzel a mandatárius kormány je-
lentőségét kisebbiteni, csak azt a tényt akarom
kiemelni, amellyel maga Anglia is tisztában
van, nevezetesen, hogy a Népszövetség a mi
végső fórumunk. Ezalatt pedig azt kell érte-
nünk, hogy a cionizmus a világ összes népei-
nek és kormányainak politikájától is függ.
Igen, Palesztina ügye az egész világpolitikával
összefüggésben van.

— Az arab és zsidó nép közötti normális
viszonyhoz két dologra van szükségünk: arab
szomszédainknak meg kell győződnünk arról,
hogy a nemzeti otthon ujjáépítését komolyan
akarjuk, hogy Palesztina partjain nem köthet
ki hajó, amely ne hozna bevándorlókat az or-
szágba. Másfelől meg kell győződnie arról, hogy
a szellem, amelyben otthonunkat felépítjük, a
szabadság szelleme, a türelmesség és a testvé-
riesség szelleme minden palesztinai tényezővel
szemben.

A Jewish Agency kibővítése

Az egész exekutive nevében kívánom
kijelenteni, hogy a Jewish Agencynek az utolsó
kongresszuson megállapított tervezeteihez most
is ragaszkodunk (tetszés). Ennek a kongresszus-
nak a feladata lesz ezt az ügyet teljes nyíltsá-
ggal és egy és mindenkorra való határozottsá-
ggal megállapítani. Ennek a kongresszusnak kell
majd kimondania, vajjon megcsinálja-e a Je-
wish Agencyt, vagy sem. Önök tudják, hogy
1923 óta érintkezésbe léptünk azokkal a nem
cionista elemekkel, akik hajlandók velünk Pa-
lesztina ujjáépítésénél közreműködni. Két, Ame-
rikában megtartott konferencián pozitív hatá-
rozatot hoztunk e tekintetben. Angliában az
ottani zsidóság két vezető testülete nyilatkozott
a Jewish Agencybe való belépés mellett. Más
országokban is megvan adva a lehetőség a terv
realizálására. Ismeretesek az alapelvek, amelye-
ken a Jewish Agencyt fel kell építeni. A Je-
wish Agency alapja a mandátum és palesztinai
munkánk, vagyis nemzeti alapon nemzeti
munka, nemzeti nyelv és kultúra. A Jewish
Agency nem fog állani előkelőségekből, nem
egyéniségekből, hanem a zsidóság nagy és szá-
mottevő intézményeinek képviselőiből. Az
Agency tanácsa két egyenrangú részből fog ál-
lani. Az egyik részt a cionista világszervezet
fogja szolgáltatni, a másikat az említett testü-
letek. Illetékes helyekről szerzett információink
szerint ez az átalakulás nem jelent változást a
mandátumban. Az Agency alkotmányához zá-
radékul hozzá lehet fűzni azt a pontot, hogy
ez az alkotmány három vagy négy év múlva,
vagy később, ahogyan azt a kongresszus elha-
tározza, revízió alá vonható.

Nagy haladásnak tekinthető, hogy ezen
a kongresszuson már zsidó politikáról is be-
szélhetünk. Palesztinát a zsidók nemzeti ottho-
náló ismerik el. S most már ott tartunk,
hogy ki kell építenünk fönnálló viszonyunkat
a világ többi népeinek összességével: a
Népszövetséggel. Ennek a kérdésnek megvi-
lágítására legyen szabad a Népszövetség lénye-
gére rámutatnom. Miért hozták létre a Nép-
szövetséget? A nagyhatalmak a világháború
után azonnal látták, hogy nem volt elegendő
a világ politikai térképét megváltoztatniok, ha-
nem egy olyan szervezet is teremteniök kellett,
amely a nemzetek közötti békét s ezeknek a
változatoknak állandóságát hivatott biztosítani.
Nekünk cionistáknak is biztosítanunk kell azt
a darab földet, amelyet a politikai változások
nekünk juttattak. És itt értem el a zsidó poli-
tika lényegéhez.

A szabad Arábiáért

Melyek most már azok az eszközök,
amelyekkel politikai érdekeinket biztosítani tud-
juk? Melyek a nehézségeink, kik az ellen-
ségeink? Azt mondhatjuk, hogy három tényező
áll ellenségként szemben velünk: az egyik az
arab kérdés, a másik a nemzetiségi előítéletek,
a harmadik az antiszemitizmus. Mit tettünk
ennek a három ellenségnek a gyengítésére? Az arab
kérdést megoldottuk. Legutóbb olyan hatalmas
területet bocsátottak az arabok rendelkezésére,
amelyeken szabadon kiélhetik népi életüket.
Ma már nem is lehet erről a kérdéstről a cio-
nizmussal összefüggésben beszélni. Mi is azt
akarjuk, hogy egy szabad Arábia létezzék és
hogy az arabok a következő évek folyamán
minden mulasztásukat behozzák. Azt akarjuk,
hogy újra létezzék egy haladó Arábia. Ez a mi
hogy újra létezzék egy haladó Arábia. Ez a mi
érdeklünk is, az egész emberiség érdeke és első-
sorban a Kelet érdeke. A magam részéről biz-
tosan tudom, hogy el fog jönni a nap, amikor
az arab nép képviselőivel békességben ülünk
majd együtt a cionista kongresszusokon, mert
meg vagyunk győződve arról, hogy a munka,
amelyet mi Palesztinában végzünk, az arabok-
nak a javára szolgál.

A vallási előítéletekre vonatkozólag szin-
tén részletesen szeretném tájékoztatni a kon-
gresszust. Alaposan tanulmányoztam ezt a kér-
dést és úgy láttam, hogy egyes körök valóban
nyugtalankodnak miattunk. Palesztinát szent
országának tekintik és még ma is a zarándokok
ezrei keresik fel az ottani sirokat és templo-
mokat. Felvetődött most már az a kérdés, hogy
Palesztina cionizálása után is ugyanolyan áhi-
tattal végezhetik-e a zarándokok vallási szer-
tartásait, mint azelőtt. Mivel felelhetünk
ezekre az aggodalmakra? Az eddigi vitaköz-
sok, amelyeket az apologetika érveivel vezet-
tünk, nem jártak eredménnyel. Most azonban
már tényekkel felelhetünk a vádakra. Legutóbb,
amikor az egyetemet megnyitottuk, ott volt a
keresztény vallások számos magas főpapja, akik

Az illatos selyemhaj

amelyet oly szívesen
csókol és simogat; őriz-
ze meg kedvencének
selymes haját míg le-
hetséges. Mossa abso-
lut ártalmatlan szerrel.

Csipős vagy ártalmas pótlék nélkül ké-
szített **Elida-hajápolás** lágy speciális szap-
panja könnyen és alaposan tisztítja a ha-
jat és fejbőrt. Dus, erős habot fejleszt,
amely milliónyi hólyagocskáival minden
nemkívánatosat beburkol.

Elida hajápolás a hajnak pompás, matt
fényt ad és megőrzi elragadó, tüneményes
hullámaint.

ELIDA
HAJÁPOLÁS
A SZÓDAMENTES SHAMPOO

Vágja ki ezen
szelvényt,
tegye borí-
tásba és cí-
mezze meg
mínc nyoma-
tásványt. —
Töltse ki ne-
vével és cí-
mével vagy
ragassza fel
levelezőlapra
a kitöltött
szelvényt.

„ELIDA“ parfümeria
Képviselete: Fabrica Stella S. A.
Bucaresti, Strada Colectina 66

Küldjön nekem díjmentesen egy
eredeti csomag „Elida“ hajápolást

Név:

Cím:

„ELIDA“ Parfümeria
Képviselete: Fabrica Stella S. A.
București

személyesen győztek meg arról, hogy Palesztina a vallási megértés őshazája és hogy a mi részünkről soha a legkisebb akadály nem fog felmerülni a szenthelyek látogatása terén.

— A harmadik tényező az antiszemitizmus. A régi cionisták közül sokan még emlékezni fognak arra, hogy az első kongresszus napjainban hányan mondták: „Benneteket, cionistákat, szeretni fognak az antiszemita.” Most láthatjuk, mennyire helytelen volt ez a megítélés. Meg kell értenünk, hogy az antiszemitizmus nem egy program, amelynek megszüntetését azáltal lehet elérni, hogy a zsidók így, vagy úgy cselekszenek. Az antiszemitizmus megszüntetése nem attól függ, hogy itt maradunk-e vagy kivándorolunk Palesztinába. Az antiszemitizmus nem a zsidó tulajdonságok, hanem általában a zsidók existenciája ellen irányul. És minthogy mi, cionisták, állunk a nemzeti élet frontján, a támadás bennünket ér legelső sorban. De nincs itt helye a szavaknak. Ez a kongresszus tett, még pedig egy hatalmas tett. Az antiszemita agitációra ez a tett a mi egyetlen feleletünk.

Szokolov beszédét a kongresszus közönsége osztatlan lelkesedéssel fogadta és percekig tapsolták a kiváló zsidó államférfit.

A Spitzbergák

Heine, a nagy zsidó-német költő egyik gyönyörű versében azt ígéri kedvesének, hogy a Gangesz mellé viszi el álmának szárnyán, a Gangesz mellé, hol lótuszvirágok nyílnak és mámorító fényben tüzel a nap. Goethe Itália kék égét énekelte meg érzelmesen, hol aranylószínekben érik a narancs és a citrom, hová Mignon könnyes szeme mély ábrándokba merülve réved el. A világirodalom legnagyobb költői mind, mind a tropikus tájakat énekeltek meg, melyeken bujább a mező, hevesebben dobban a sziv, könnyebben fog lángot a vér.

Talán csak a magyar Vajda János az egyedüli kivétel a költők között, aki tropikus tájak helyett a Montblanc havát dicsőítette, hová nem ér el se nap, se fény, csak néha gyul ki pazar fényben az orom, néha, mikor a nap bucsuzó fénye megtörik rajta. Talán nem veszik szerénytelenségnek, ha leírom: nosztalgiam, vágyódásaim nagyjában közösek Vajda Jánoséval, — én is az orom hűvösségét, az éjszakai fény pazar pompáját álmodom álmaim fölül. Fönn, éjszakai, a Spitzbergák örök haván az ég közelebb van az emberhez, mint Dél isteni pálmái alatt; fönn, az örök hó hónapban zavartalan a csönd, mely megérleli a gondolatot; fönn igazabbá válik az ember, mert küzdelme és harca a természettel bensőbb, mélyebb, elhatározottabb és érthetőbb, mint a nap forró sugarai alatt, melyek könnyelművé oldják a versejtek, hangosabbá teszik a szót, konokabbá a vágyat, merészsé a gesztust, hazuggá az ajkakat.

Ezt bizonyítják Észak népei is, közöttük elsősorban Norvégia lakói, akikben sokkal kevesebb a tettetés, az eredendő vadság, mint a déli tájon élő népekben. Valami mélylégszerűség, valami minden szociális kényszer nélkül való szolidaritás, amelyet olyan szépen senki sem ábrázolt még, mint Jack London „Északi odyssea” című művében. És eme ősnai mellett az ész steril józansága jellemzi az északi népeket, a problémák iránti erős érzék, melyet nem befolyásolnak buja színek, a vér susterő illúziói. Ki ne ismerné Ibsen Peer Gyntját, Grieg megkapó szenzációjú dalait, melyekben különös erővel érvényesül az északiak minden más — beteg romancizmustól elütő üde, mondhatni „reális” romancizmusa?

Észak népe a munka és a küzdelem népe, anélkül, hogy egyben a vérontás és az erőszak népe is volna. A diplomáciai ravaszság, a népek életét politikai célok szolgálatába állító államférfiai könnyedség Dél találmánya; egy Macchiavelli és egy Mussolini, egy Napoleon és egy Tayllerand elképzelhetetlen lenne Északon. Norvégia, illetve Svédország volt az első, ahol szinte minden komolyabb ellenállás nélkül uralomra kerültek a szocialisták. Branting volt az első miniszterelnök, aki szocialista vezérből lett azzá.

Ezért fog el öröm, mikor olvasom, hogy a Spitzbergák örök jéggel és hóval fedett, eddig gazdátlan területét Norvégia annektálta. Ez a földdarab nem rejt magában különösebb kin-

cseket, — talán kevés szén található benne — és mégis, ha valamelyik délibb európai állam birtokába került volna, — bizonyos, hogy rövidesen vér szennyezte volna be szűzi havát. Rövidesen megjelent volna hóhegyei között az első katona, utána az első ágyú, utána az első tábornok és a földön ismét eggyel több lett volna azon területek száma, melyen a munka folyamát a magáért való küzdelem tisztaságát a „magasabb” érdekek, rendszerint aljas ösztönöket rejtető célok szennye mooskolta volna be.

Igy talán nem kell ettől tartani. A hóhegyek csöndjét — isteni forrását minden emberi elmélyülésnek — északi emberek lépte és lelke örzi meg; az északi fény káprázatos bűvöletét

áhitatos szemek isszák magukba továbbra is. Közelebb az egekhez, közelebb a titkok forrásaihoz, — alázatos marad az emberi sziv, mely itt délen képzelete és ösztönei viharában fonyad el s a gondolatot is rendszerint hasznosági szempontok szolgálatába állítja.

Igaz, a Spitzbergákon virág, a föld eme eleven álma, nem terem. De talán az emberi szivek szent egyszerűségében, szent őszinteségében mégis sok szín és illat fakad, mely csodálatos harmóniába olvad a szűzi fehérséggel, az északi fény viola-sugarával, mely lobogója, szimbóluma és egyetlen kincse a Spitzbergáknak. Gazdaságilag haszontalan kincs, éppen ezért felbecsülhetetlen. Salamon László

Egységes blokkba tömörülnek a csehszlovákiai szocialisták

Megkezdtek a tepli szerzetesrend birtokainak kisajátítását

(Prága, augusztus 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Narodni Osvobozeni” tegnapi száma beszélgetést közöl Stribrny volt miniszterrel, aki többek között nyilatkozott egy szocialista blokk lehetőségéről is. Stribrny szerint föltétlen szükség lesz a szocialista egységfront megalakítására, ha a választások erősen megjavítják a cseh és szlovák klerikálisok helyzetét és ha ez a két klerikális párt közös klubot alakít. Ha ez az egység megtertenne, úgy egészen biztos, hogy a klerikálisok vezető helyet követelnének maguknak az államban, amiáltal a szocialista pártok részére az a lehetetlen helyzet állana elő, hogy Sramek pater vezérsege alá vessék magukat. Az egyetlen ellenszere a klerikális

egyesülésnek természetesen az volna, hogy az összes szocialista pártok egységes blokkba tömörüljenek és ezzel a parlament legnagyobb frakciójává válnának. Hogy ez azonban megvalósulhasson, nagyon fontos, hogy a szocialista pártok ne egymás ellen folytassák a választási harcot. A földbirtokhivatal a német nemzeti körök minden ellenzése dacára megkezdte a tepli szerzetesrend marienbadi és Marienbad vidéki birtokainak kisajátítását. A nacionalisták mindent megtesznek a földbirtokhivatal munkájának megakasztására, azonban a hivatalos közegek szigoruan ragaszkodnak a törvény előírásaihoz és minden ellenzés dacára néhány napon belül befejezik a birtokrendezést.

Terrorizálják az ellenzék a mezőgazdasági kamarai választásokon

Constanescu miniszter nyilatkozata a választásokról

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A mezőgazdasági választások körül megindított kampány egyre mérgeződik. Számos incidens és letartóztatás történt. Mihalache, akit tegnap tudvalevőleg Tituban letartóztattak, ma tiltakozását jelentette be a belügyminisztériumban.

A fogarasmegyei Sárkány községben egy népgyűlésen letartóztatták Dobrescu Aurél ismert nemzetipárti politikust.

Brassóban is nagyszámú csendőrséget vezényeltek. A sziguranca is tevékeny részt vesz a mozgalmakból, amennyiben 100 detektívvel igyekszik kipuhatolni a környékbeli helyzetet.

A legtöbb megyében ilyen a helyzet.

A hadügyminisztérium tiszteket delegált a választói helyek karhatalmának élére.

Bukarest, augusztus 22. Alexandru Constan-

tinescu földmívelésügyi miniszter, aki csak a napokban érkezett vissza külföldi utjáról, ma „Viitorul”-ban a mezőgazdasági választásokkal kapcsolatosan a következőket mondotta:

— Én, aki résztvettem — mondotta a miniszter — az agrárreform megalkotásában és végrehajtásában, arra a meggyőződésre jutottam, hogy nem elég az, ha a parasztnak földje van s hogy azt megművelje, hanem meg kell óvni őt a spekulánsok kizsákmányolásaitól is. Ezt a célt szolgálják a mezőgazdasági kamarák. Hogy egyes pártok a mezőgazdasági kamarának politikai jelentőséget tulajdonítanak, az minket kevésbé érdekel. Igyekezzünk respektálni a választások akaratát. Az ellenzéki pártok azon törekvése, mellyel a mezőgazdasági kamarának politikai jelleget akarnak tulajdonítani, a jövőben fogja megmutatni káros következményeit.

A vizsgálóbíró előterjesztést tett Boeriu dr. szabadlábrahelyezésére

A hétfői vádtanács dönt a kioszk rejtély ügyében

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A sétatéri kioszk rejtélye, mint azt már néhány nappal ezelőtt az Uj Kelet is jelentette, szenzációs fordulathoz jutott. Néhány nappal ezelőtt jelentette az Uj Kelet, hogy dr. Kernbach professzor benyújtotta a bíróságnak a több oldalra terjedő írásszakértői véleményét, amelyből kitűnik, hogy az újságlapon talált írás, amelyben Nuszbaum Mór bejelenti az öngyilkosságát, határozottan Nuszbaum kezeitől származik. A terjedelmes írásszakértői véleményt az ügy többi aktáihoz csatolták és néhány nappal ezelőtt dr. Dunca helyettes vizsgálóbíró az ügyre vonatkozó összes aktákkal együtt átadta a szabadságról hazatért Persescu vizsgálóbírónak.

Persescu dr. átvéve a Boeriu ügy hatalmas aktacsomóját, néhány napig tanulmányozta az ügyet. Tegnapelőtt este fejezte be Persescu dr. a Boeriu ügy tanulmányozását és már tegnap reggel magához vitette a letartóztatásban lévő Boeriu doktort és újra kihallgatta. A vizsgálóbíró reggel nyolc órakor kezdte meg a kihallgatást és kevés megszakítással egyfolytában folytatta délután félkétóráig, amikor a kihallgatást befejezettnek nyilvánította és Boeriu dr.-t újra visszavitték a fogházba.

Jogász körökben élénk érdeklődéssel várták az ügy újabb fejleményeit. Beavatottak szerint a vizsgálóbíró újabb momentumokat fedezett fel és ezért rendelte el az újabb vizsgálatot, sőt könnyen valószínű, hogy ezen kihallgatás döntő befolyással bír az egész ügyre. Tegnapi délelőtt a vizsgálóbíró ajtaja előtt több jogász és más érdeklődő várta az ügy fejleményeit és a kihallgatás eredményét. A kihallgatások befejezte után többen kérdést intéztek Persescu vizsgálóbíróhoz a kihallgatásra vonatkozólag, de a vizsgálóbíró arra hivatkozva, hogy az ügy még mindig komplikált, kitért a kérdések elől.

Ma délelőtt azután az ügy szenzációs fordulót nyert. Persescu vizsgálóbíró ma délelőtt írásbeli indítványt tett az ügyészségnek, amelyben hivatkozik a tegnapi kihallgatás eredményére és indítványozza Boeriu dr. azonnali szabadlábra helyezését. Az ügyészségen a legnagyobb titokban kezelik a vizsgálóbírói indítványt és így nem lehet tudni, hogy mik azok a mentőkörülmények, amelyek a tegnapi kihallgatáson felmerültek és arra késztették a vizsgálóbírót, hogy a szabadlábrahelyezés iránti előterjesztését megtegye. Információk szerint az ügyészség nem fogadta el a Boeriu dr. szabadlábrahelyezési javaslatát és ezért a szabad-

lábrahelyezés órákor össze dönteni.

A hétfői lődés nyilván leteli még ne közül és így a momentum zódó bonyol deritenének lehetne felh ártatlansága

Boris k Canko

A kanossz

(Belgrad, sitójától.) M kövek a bör volt Sztambu felhasználta korgatás és a arra, hogy C Mielőtt a kin zott a mosta a mérsékeltet hogy veszély kon is. A ki elnököt és ál litotta Canko vozzék. A ki garantálja az és biztosított teljesen el fo az ország ma nős bosszuha talános nemh ez a tanácsko potatosan tud kov otthagyt kolostorba m

Nyolc nap zások Szófiáb Cankov és eg már csak arro many rekonst és a kihívás lálfelelemtől i várta, hogy r készen volt a hogy semmif életüket, mert bulinszky ese bosszu a buko bulinszky pélo végsőkig feszí robbanásig fi fért bele a sz

Minden v volt állitva, n mindenre. De lások bebizony ezer és ezer a vödvé az orsz földözése nélk

A szél erre m lehulltak, a re landó volt arr a királynak, s k eredményel; gyanánt Boris kolostorban, a lan ura nyaral nossát, mert n tehete lenségét donképen Can uralom szeker esetlen Bulgá

— A kina mennyi tagja tik: Páison ke kina Kanton k gyilkolták.

— Szatmá ték. Bukaresti gátósága Szatm és ezért utasít Szatmárra irá nyait 50 százi megróni.

* Brassób vesz és reklamá képviselője, az

lábrahelyezés fölött a hétfőn délelőtt kilenc órakor összejövő vádtanács határozata fog dönteni.

A hétfői vádtanácsi ülés iránt óriási érdeklődés nyilvánul meg, mert az ügy újabb részletei még nem szivárogtak ki a bíróság falai közül és így mindenki kíváncsian várja azokat a momentumokat, amelyek a négy hét óta húzódnó bonyolult rejtélyben némi világosságot derítenének és végre logikus bizonyítékokat lehetne felhozni Boeriu dr. bűnössége, vagy ártatlansága mellett.

Boris király meddő küzdelme Cankovék rémuralma ellen

A kanosszát járó árnyék-király. Cankovék nem távoznak

(Belgrad, augusztus 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Most, hogy vagy két hét előtt Cankovék a börtönben elevenen megégették két volt Sztambulinszky minisztert, Boris király felhasználta az elszörnyedés kitörését, a fogcsikorgatás és a bosszuvágy országos fellángolását arra, hogy Cankovot csakugyan megbuktassa. Mielőtt a király valamit tett volna, tanácskozott a mostani uralom politikai ellenfelei közül a mérsékelttel, akik kilátásba helyezték neki, hogy veszély esetén elég erő állna az ő oldalukon is. A király magához kérette a miniszterelnököt és állítólagos drámai jelenetben felszólította Cankovot, hogy Bulgária érdekében távozzék. A király megígérte Cankovnak, hogy garantálja az új rezsim részéről sértetlenségét és biztosította őt arról is, hogy az új rezsim teljesen el fog tekinteni a bosszúállástól, mert az ország már nem bírja ki tovább a kölcsönös bosszúhadjáratok véraldozatait, mert az általános nemzeti kibékülésre van szükség. Hogy ez a tanácskozás hogyan folyt le, nem lehet pontosan tudni. Tény azonban az, hogy Cankov otthagya a királyt és egy északbulgáriai kolostorba ment nyaralni.

Nyolc napig folytak az izgalmas tanácskozások Szófiában. Előbb arról volt szó, hogy Cankov és egész rendszere megbukik, azután már csak arról volt szó, hogy a Cankov-kormány rekonstruáltassék. Ezalatt a megsértett és a kihívás dühében felháborodott (némi hallfellemlőt is remegő) Cankov a nyaralásban várta, hogy meg merik-e buktatni. A kormány készen volt arra, hogy nem távozik, mert tudja, hogy semmiféle megegyezés nem garantálja az életüket, mert nagyon is jól emlékeznek Sztambulinszky esetéből arra, milyen az, mikor a bosszu a bukott hatalmat eléri. Hisz a Sztambulinszky példát ők statuálták. Izgalmas és végsőkig feszült napok voltak ezek, amelyeknek robbanásig fűtöttségéből százezredrésznyi sem fért bele a szófiái táviratokba.

Minden végsőkig volt feszítve és az élére volt állítva mindkét részről el voltak készülve mindenre. De az időközben folyt lázas tárgyalások bebizonyították, hogy a rémuralom annyi ezer és ezer szállal és érdekléssel van beleszövevényezve az országba, hogy nyílt polgárháború fölidézése nélkül ma megdönteni nem lehetne. A szél erre megfordult, a vitorlák lankadtan lehulltak, a remények lehervadtak. Cankov hajlandó volt arra, hogy néhány ígéretet üzenjen a királynak, akinek be kellett érnie ezzel a látszat eredményekkel: a kibékülés jeléül bocsánatkérés gyanánt Boris király meglátogatta Cankovot a kolostorban, ahol Bulgária véresterző, koronázatlan ura nyaral. Így jár ez az árnyék-király Cankovsá, mert megint tudomásul kellett vennie tehete lenségét és át kellett látnia, hogy tulajdonképpen Cankovék foglya a trónon. A rémuralom szekere pedig tovább gördül a szerencsétlen Bulgária földjén...

A kínai Kanton kormányzáság valamennyi tagját legyilkolták. Bukarestből jelentik: Párison keresztül érkezett jelentés szerint a kínai Kanton kormányának valamennyi tagját legyilkolták.

Szatmárt exportzónának minősítették. Bukarestből jelentik: A CFR. vezérigazgatója Szatmárt is exportzónának minősítette és ezért utasította az állomásfőnököket, hogy a Szatmárra irányított gabonafélék szállítmányait 50 százalékos fuvardíj többlettel kell megírni.

Brassóban hirdetések, előfizetések felvételére és reklamációkat elintéző az Uj Kelet brassói képviselője, az Elekes Hirlapiroda Str. Portii 32.

Wolf Károly Ostendében nem ébredő

A budapesti kurzuspolitika egyik főhőse letagadja ébredő voltát

(Budapest, augusztus 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A belgiumi híres fürdőhelyen: Ostendében nemrég Budapest főváros kiküldöttei és egy belga pénzesoport között kölcsöntárgyalások indultak meg. Ezek a tárgyalások eredményteliségükkel is végződtek.

A tárgyalások során a magyar főváros megbízottai — akik között demokraták, szocialisták és a kurzuspártok képviselői szerepeltek — kénytelenek voltak tapasztalni, hogy a külföldi hitelezők magatartását milyen károsan befolyásolta az ugynevezett kurzuspolitika, amelynek természetéről a belga pénzesoportok a legalapabbban voltak tájékozva. A hangulat olyan volt, hogy amikor egyik belga bankár megkérdezte Wolff Károlytól, a fővárosi kurzuspárt vezérétől, hogy ébredő-e? — az „ébredő“ szót magyarul és hibátlanul ejtve ki — az ismert ébredő-vezér jónak látta politikai hitvallását kerekén letagadni és kijelenteni:

— Nem vagyok ébredő!

A többi magyar kiküldött megrökönyödve

hallotta Wolff Károly kijelentését, de — hogy a magyar bizottság egyetértésének megzavarásával a fontos gazdasági tárgyalásokat meg ne zavarják — nem cáfolták meg, csupán dr. Bedő Mór ügyvéd, a demokrata-párt egyik kiküldöttje jegyezte meg:

— Mindesetre olyan ébredőféle.

Wolff Károly még ezt a megállapítást sem vállalta és ismételtlen megegyeztetett, hogy ő ébredő. Ellenben, amikor a belga pénzesoportok aziránt érdeklődtek, hogy a Wolff-párt képviselő-e a többséget a budapesti városházán, Wolff habozás nélkül igennel felelt. Ezt azután a demokrata és szociáldemokrata kiküldöttek nem voltak hajlandók szó nélkül tűrni és a belga bankárok előtt fogadást kötöttek Wolffal arra, hogy a fővárosi közgyűlésen a legközelebbi döntő szavazásnál a demokratikus blokk kapja meg a majoritást. Wolff kötelezte magát arra, hogy ha veszít, akkor a fogadás összegét zsidó felekezeti célokra fogja szeretetadományképpen fordítani.

Lepadatu miniszter nyilatkozata a színházi problémákról

Összel parlament elé kerül a színházi törvényjavaslat. A kisebbségi színházak igazgatóinak 50.000 lej kauciót kell letenniük. Festőiskola Kolozsváron

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Lepadatu kultuszminiszter fogadta a „Rapid“ munkatársát és a napirenden lévő színházi problémákról a következőket mondotta: — Ami a kolozsvári opera és a román nemzeti színház viszonyát az államhoz illeti, az változatlanul a régi. Ugyanez a helyzet a kisebbségi színházaknál is. Eddig 7 koncessziót adtunk ki, újabbat egyelőre nem fogunk adni.

A kisebbségi színházak igazgatói sérelmezik a minisztériumnak azt az intézkedését, hogy 50.000 lej garanciát kell letétele helyezniük. Mi ebben a kérdésben a miniszter-úr álláspontja?

— Tényleg kötelesek az igazgatók az 50.000 lej garanciát letétele helyezni, melyet azonban mind-egyik elmulasztottak megtenni. Tudatában vagyunk azonban azoknak a nehézségeknek, melyekkel a színházigazgatóknak meg kell küzdeni és ezért újabb egy hónapi haladékot engedélyeztünk számukra erre vonatkozólag. Ha ezen idő alatt sem fizetnek ki az összeget, ez maga után vonja a koncesszió megvonását. A garancia fejében letétele helyezett összeg célját illetőleg ki kell jelentenem, hogy ezzel a kormány szocialis felfogásáról tett tanúságot, mert nem akarja kitenni a színészeket a színházigazgató önkényes eljárásának. Ez az összeg tehát azt a célt szolgálja, hogy ha a színészek közül valakit

méletlenül és igazságtalanul elbocsátásának, ebből az összegből kárpótoljuk őket. A garanciát a bukaresti szindikátushoz és nem a kolozsvárihoz kell letétele helyezni.

A kolozsvári és a marosvásárhelyi konzervatóriumokkal megüresedett igazgatói állásra vonatkozólag a miniszter kijelentette, hogy a kolozsvári zenekonzervatórium élére még nem tudjuk, hogy ki fog kerülni. A tanárokat fel fogjuk kérni, jelöljenek három olyan egyént, akit erre az állásra alkalmasnak találnak s e három közül fogjuk majd az igazgatót kinevezni. A marosvásárhelyi konzervatórium nem az állam tulajdonát képezi, hanem a városot s így az minket nem érdekel. Néhány hónap múlva, de mindenesetre még az ősz folyamán Kolozsvárt festőiskolát fogunk felállítani, melyről már több ízben szó esett. A kérdés már olyan stádiumba jutott, hogy már folynak a kombinációk az iskola igazgatóját illetőleg.

A színházi törvényre vonatkozólag a miniszter kijelentette, hogy különbséget kell tenni a színházak szervezése, adminisztrálása és a magán-színházak ellenőrzése ügye között. A kisebbségi színházak természetesen a második kategóriába esnek. A törvényjavaslat már készen van s az ősz folyamán a parlament elé kerül.

A jövő hét elején

döntő fordulat állhat be a Tisza-pörben

Váry Albert koronaügyész mint tanú. Friedrich István tanuként való kihallgatását is kérni fogják a védők

(Budapest, augusztus 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet beszámolt arról a fordulatról, mely a Tisza gyilkosság ügyében beállott. Mint megírtuk, Földváry Béla dr., Gärtner Marcell védője az adatok halmazával készül a perújításra.

Gál Jenőnek, Kéri Pál védőjének kezében van Gróf Széchennek egy sajátkezűleg írt levele is, melyben arról van szó, hogy Gärtner a császári és királyi közös hadsereg kötelékébe tartozott. De érdeks még az az ajánlólevél is, melyet Gärtner részére szabadnyi és törökszentmiklósi Almásy Béla őrnagy írt. E névjegy szövege a következőket mondja: *Névjegyem atadóját mint teljesen megbízható és tisztességes egyént a legmelegebben ajánlom. Tisztelettel Almásy Béla őrnagy.* Ezzel elosztott volna az a gyanu, mely később ugyanis megdőlt, hogy ő lett volna az a vadászfőhadnagy, aki az Andrassy-uti penzióban lakott és akit Hüttner úgy jelölt meg, mint akivel a gyilkosság részleteit előre megbeszélte. Így lassan kibontakozik a Tisza-per tárgyalásának témérdek hézaga.

A legjellemzőbb csakugyan Váry Albert koronaügyész nyilatkozatának az a része, mellyel elismeri, hogy a Tisza-per tárgyalási anyaga rengeteg kérdést hagyott felderítetlenül. Annak idején, mikor Váry Albert koronaügyész volt a budapesti királyi ügyészség vezetője, bizonyos, hogy a tárki-ügyészség referendáiból sok olyan adatot gyűjtött,

melyek még nagyfontosságúak lehetnek az újrafelvétel szempontjából.

Szilassy királyi ügyész, aki a Tisza-perben a vádat képviselte, több ízben említette Gál Jenőnek, hogy rengeteg jegyzete van, melyeket részint a vizsgálat, részint a főtárgyalás alatt készített.

Az azóta elhunyt királyi ügyész hagyatékában minden valószínűség szerint megvannak ezek a fontos feljegyzések. Váry Albert királyi ügyész sem zárkózna el az elől, hogy ő tanuként kihallgatassék az újrafelvétel során. Ehhez természetesen elsősorban szükséges, hogy az igazságügyminisztertől a hivatali titoktartás alól felmentést kapjon.

Az alappör során ugyanis Friedrich István is csak védekezhetett. Ma azonban már tanuként kell beszélnie. Friedrich István valóban rengeteg adat birtokában van és különösen a diktatura utáni időkben szereplő emberekről tehetne komoly, jelentős vallomást.

Földváry Béla dr., Gärtner védője, tovább dolgozik azirányban, hogy megkapja az engedélyt, melynek alapján a Csillagbörtönben ülő Sztanykovszky Tiborral beszélhessen. Friedrich István és Fényes László vallomásai és írásbeli dokumentumai valóban olyan adatokat szolgáltathatnak a perújítás megindítására, amelyek valószínűvé teszik azt, hogy a Tisza-per során már a jövő hét elején döntő és a magyar judicaturában eddig ismeretlen fordulat következhet be.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bansági zsidó sajtó napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, féltévre 460 lei, egész évre 850 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

5651 Elul 4-én (1891 szept. 7) hunyta le szemét örök álomra a zsidó nemzet legnagyobb történetírója Heinrich Grätz. Születése és életének egész ideje abba a korba esett, amelyben az asszimiláció tana valósággal szent és sérthetetlen dogmává fejlődött a zsidó nép felsőbb rétegeiben. A gettó falai még nem omlottak össze, de a kezdődő XIX. század forradalmi viharai már egy-egy rést ütöttek az évszázados börtönfalakon és a gettó foglyainak szeme előtt megvillantak a szabadság lehetőségei. Emancipációnak, polgári egyenjogúsításnak hívták ezt a börtönből való szabadulást és ma már, történelmi perspektívából nézve a dolgot, nem szabad csodálkozni azon, hogy a gettó fogolynepe minden önmegtadadrasra hajlandónak mutatkozott ezért a szabadulásért. Ezt az önmegtadadraszt pedig úgy hívták, hogy a nemzeti lényegről való lemondás, a nemzeti különállóság megtagadása, az európai keresztényársadalomba való teljes beolvadás. Mert a börtönörök a szabadsulásnak ezt az árát szabták. A francia forradalomban elhangzott deklaráció karakterisztikus szövegévé lett: a zsidónak, mint embernek mindent, a zsidónak, mint nemzetnek semmit! És a gettó elnyomorodott népe kétségbeesetten kapaszkodott ebbe a lehetőségbe. A zsidó nép felsőbb rétegei megtagadták mindent, ami a zsidóság nemzeti kincse volt évezredek óta. És a lejtőn való aláhullás katasztrófális méreteket öltött. Mendelssohn iskolája tenyésztette az apostátákat, a hitük hagyottakat és azok, akik még nem érték meg a teljes lehullásra. Kitalálták az erkölcsi nyomor legnagyobb hazugságát: a Mózes vallású németeket, az izraelita vallású franciákat és az ótestamentumi magyarokat. Ennek a reménytelen nemzeti zülésnek idején, harsant a zsidó lelkekbe a nagy Grätz szava. A gettó fia volt ő is, autodidakta de enciklopedikus tudású ember és a tollnak nagy, alkotó mestere. Egy gigászi munkában, tizenhárom vaskos kötetben megírta a zsidó nemzet egyetemes történetét a kezdetek kezdetétől a legújabb korig. Ennek a munkának piramidális nagyságát csak akkor tudjuk áttekinteni, ha hozzáteszük, hogy Grätz előtt nem volt modern történetírója a zsidó nemzetnek és ehhez a hatalmas történelem-épülethez, sokszor még a téglákat is neki kellett egybehordani. Nemcsak építőművésze, de kőművesmunkása is volt a nagy művének. És ebben a nagy művében, mintha csak oda akarta volna harsogni a zsidó lelkeknek: néz-zétek, milyen nagy, milyen fenséges ez a ti három-ezeréves történetetek és ezt akarjátok ti megtagadni!

vasárnap
 5685 Elul 3
 1925. aug. 23.
Hétfő
 5685 Elul 4
 1925. aug. 24

Ő maga nem értette meg művének diadalát. De a diadal nem maradt el. Mert a zsidó nép új nemzeti föllendülésében mérhetetlen nagy része van Grätz történelmi művének. A lelkeket visszahódította a zsidóságnak és ha van ember, akire nemzetének kegyelettel kell emlékeznie örök időkre, akkor ez a melegszívű nagy tudós, históriánk megírója, nemzeti lelkiismeretünk fölébresztője bizonyára az. g. j.

Kinevezték Olaszország új bukaresti követét. Olaszország bukaresti követét Pompei Oloisit visszahívták. Utódjául Jacopo Jardani-t nevezték ki. A követ visszahívásának oka ismeretlen.

Kemal pasa volt felesége nyilatkozik válásuk okáról. Párisból jelentik: Latife asszony, Musztafa Kemal pasa elvált felesége interjút adott a „Le Peuple” munkatársának. Elmondta, hogy az ő esete megisméltődése Bonaparte Napoleon és Josephine Bauharnais házassági tragédiájának. Ő szereti férjét és minden tőle telhetőt megtett, hogy segítse ambícióinak valóra váltásában a saját és Törökország érdekében. Házasságuk akadályozta Musztafa Kemal abban, hogy karrierje még magasabb ívelést vegyen, ezért ő feláldozta

Visszaállítják Erdélyben az esküdszékeket

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) Erdélyben tudvalevőleg a háboru alatt kivételes intézkedéssel megszüntették az esküdszéki bírásokokat. A háboru után sem az igazságügyi hatóságok, sem a jogászai kar nem szorgalmazták a kivételes intézkedések hatályon kívül helyezését. Hivatalos helyről most arról értesülünk, hogy Marzescu igazságügyminiszter törvénytervezetet dolgoz ki, amely az erdélyi esküdszéki bírások visszaállításáról fog intézkedéseket tartalmazni. A hír jogászokörökben előreláthatólag közmegegyezést fog kelteni.

magát, mint Napoleonért Josephine. Nem panaszkodik, ellenkezőleg boldognak érzi magát abban a tudatban, hogy a válással férjének szerencsésjét segítette elő. — Egyik bizonyítéka annak, hogy nem fog a szívem megrepedni s nem halok bele, — mondotta Latife — az, hogy minden erőmmel dolgozni akarok eddigi pályámon. Nincs jobb megnyugvás a beteg szív számára, mint a kemény munka és az eddiginél is erősebben akarok dolgozni házam és a női nem javára. A nyilatkozat arra enged következtetni, hogy Kemal pasa újabb házasságot akar kötni.

Megint tüzvész pusztított a regátban. Bukarestből jelentik: A bacau megyei Monestiben tegnap óriási tüzvész pusztított, mely a megye egyik legnagyobb malmát és még nyolc házat teljesen elhamvasztott. A tűz a Gelber testvérek malmában keletkezett és egyhamar átterjedt a szomszédos házakra. A kár körülbelül 35 millió lei.

A genfi népszövetségi közgyűlés napirendje. Genfből jelentik: A szeptember hetedikén összejövő népszövetségi közgyűlés napirendjén a legfontosabb kérdéseket a harmadik tárgycsoport tartalmazza — és pedig a döntőbíráskodás, biztonság és leszerelés kérdését. A napirenden szerepel a Magyarország és Ausztria pénzügyi talpraállításáról szóló jelentés is. A genfi konferenciára Bethlen magyar miniszterelnök szeptember elején Valko miniszterrel, Táncos Gábor tábornokkal együtt utazik el. Táncos Gábor a leszerelés kérdésében fog felszólalni. A kisebbségi sérelmekről Apponyi fog előterjesztést tenni.

Orvosi hír. Dr. Pop Livius rendelését áthelyezte Dr. Samuil Micu (v. Rózsa-u.) 2. szám alá. (Unió-u. sarok.)

A Léderer-házaspár találkozása a börtönbe. Budapestről jelentik: A Léderer-házaspár pénteken találkozott egymással a Margit-körúti katonai törvényszéken, Apáthy ezredes szobájában. A találkozás drámai jelenetek közben ment végbe. — Mici! — Gusztáv! — kiáltással borultak egymás karjaiba a halálraítélt férj és feleség. Az ezredes figyelmeztette őket, hogy a beszélgetésre csak ötperces engedélyük van. A Léderer-házaspár az öt perc alatt állandóan csókolóztak. A sablonos „hogyan vagy?” kérdésen kívül egyebet nem beszéltek egymással. Lédererné a látogatásról való visszatéréseben folyton zokogott.

Pénzhamisító bandát lepleztek le Magyarországon. Budapestről jelentik: A napokban néhány hamis milliós bankjegyet foglalt le a rendőrség. Megállapították, hogy a hamis bankjegyeket három magyarai gazdálkodó készítette, akiknek vezére Kövesdy Zoltán harmincéves, dúsgazdag gazdálkodó. A tettesek közül kettőt elfogott a rendőrség.

Léderer kegyelmi ügyében Lédererné táblai tárgyalása után lesz döntés. Budapestről jelentik: Apáthy ezredes, a Léderer-ügy tárgyalásvezetője ma nyilatkozatot adott, amelyben megcáfolja mindazokat a híreket, amelyek Léderer kivégzéséről vagy megkegyelmezéséről a bécsi lapok nyomán elterjedtek. Apáthy kijelenti, hogy Léderer kegyelmi ügyében döntés csak Lédererné ügyének táblai tárgyalása után történhetik.

Országos vásárok Balavásáron: Március 2—3, május 7—8, július 16—17, szeptember 12—13, december 19—20. Elő napok mindig állat, második napok kirakóvásárok. Az állatvásár, bármilyen napra esik, megtartatik.

Terjed az angol matrózsztrájk. Londonból jelentik: Az ausztráliai kikötőkben kitért angol matrózok sztrájkja rohamosan terjed. A matrózok elhatározták, hogy nem hagyják abba a sztrájkot mindaddig, amíg augusztus hó elején történt bérleszállítást a hajóstársaságok nem vonják vissza. A sztrájkról a „Daily Mail” azt írja, hogy a sztrájk kommunista munkája, akik ügyműveik segítségével világszerte megszervezték agitációikat az angol hajózás megbénítására. A bérleszállítás havi egy font, amit a hazafias tengerészek Londonban minden tiltakozás nélkül elfogadtak. Az újabb bérleszállítás hírének csak a kommunista agitátorok terjesztik politikai okokból.

Az orsz. zsidó diáksegélyző bizottság értekezlete f. hó 26-án délután 3 órakor Kolozsvárt, a Reg. Ferdinánd ut 52. szám alatti iskola helyiségében fog megtartatni. Az értekezletnek rendkívüli fontossága lesz a diáksegélyezés szempontjából, mert ezt a zsidóság életébe vágó ügyet egyszer már megoldás elé kell vinni. Tárgyalni fogja az értekezlet a diáksegélyezéssel kapcsolatos összes kérdéseket, főképen az eddiginél eredményesebb gyűjtés módszereit, különös tekintettel arra, hogy az egymást keresztező gyűjtési akciók megszüntetésével a gyűjtések központilag intéztessenek. A bizottság ezért külön meghívó kibocsátása nélkül, ezen az uton felkéri az ily gyűjtéseket foglalkozó testületeket, valamint a segélyezésben résztvevő hitközségeket, hogy képviselőjüket az értekezletre elküldeni sziveskedjenek. A megbeszélésben részt fognak venni még a különböző főiskolákon tanuló erdélyi ifjak megbízottai is és már eddig jelentkeztek a kolozsvári, bécsi, párisi, brünni és padovai egyetemek ifjúságának képviselői. További bejelentéseket is szivesen fogad a bizottság elnöksége, Kolozsvár, Bánffy-ut (Str. Vlaicu) 2. szám.

Csőplőgépekhez, motorokhoz, iparvállalatokhoz mentőszekrényeket, vagy tartalékaikat szállítja M. Rózsa Royal drogéria. Cluj, Pötér.

Elitették a targovistei fegyház igazgatóját. Bukarestből jelentik: A targovistei fegyház igazgatóját, jegyzőjét és az egyik börtönőrjét — a Munteanu és Tomescu banditák szökése miatt — a bíróság annak idején perbe fogta. A mai napon megtartott tárgyaláson a vádlott hivatalnokok esetében nem a bünrészesség, hanem a hanyagság esetét látta a törvényszék fenforogni. Lacosteau igazgató négy hónap, Garabalia jegyző egy hónap és Germi fegyházor pedig hét hónap börtönt kapott, mivel hanyagságuk kétségkívül bebizonyosodott.

A csehszlovák házasságjog reformjáról szóló hír — tévedés. Megírtuk, hogy Csehszlovákiában nemsokára radikális házasságjogi reform lép életbe. A reform szerint a házasság felbontható lett volna az egyik fél kívánságára is és a többi intézkedés is hasonló szellemű. Az új törvényről szóló hír nagy feltűnést keltett és a legváltozatosabb kommentárookra is adott okot. A hír valamennyi csehszlovákiai erdélyi és bécsi lapban megjelent. Most a csehszlovák sajtó írja, hogy a reformról szóló tudósítást tévesen keltezték Prágából, mert az Moskvából származik. — Oroszországban léptetik életbe a nevezetes törvényt.

A bécsi Dunahídról a folyóba dobta kis gyermekét az anya. Bécsi tudósítónk jelenti: Tegnap este izgalmas jelenet történt a Salzthor-hidon. Egy szegényesen öltözött nő a hid karfáján keresztül a vízbe dobta sikoltozó kis gyermekét, azután felkapaszkodott és beakart ugrani a folyóba. A járőrök odarahantak, visszatartották az asszonyt, időközben pedig két matróz kifogta a jajveszékelt gyermeket, egy másfél éves kislányt. A rendőrségen a kétségbeesett anya elmondta, hogy Hladik Annának hívják, csehországi illetőségű varrónő, nincs keresete s ezért akarta magát gyermekével együtt elpusztítani, hogy a kislánynak ne kelljen éheznie.

Oroszországi ellenforadalmárok tüzhatalállal végeztek ki tizenhárom kommunistát. Bukarestből jelentik: Varsóból érkezett jelentés szerint az oroszországi Ovpoloszkban ellenforadalmárok megtámadtak egy vonatot, az utasokat leigazolták és akiket kommunistának néztek, halálra ítélték. Az ítéletet azonnal végre is hajtották, még pedig úgy, hogy összegyűjtötték egy csomóba, petróleummal leöntötték és azután felgyújtották őket, tizenhárom vesztették el így életüket, akik között van két tiszt is.

Bulgáriában megszüntetik az ostromállapotot. Bukarestből jelentik: Szófiából érkezett jelentés szerint szeptember 2-án a szobranje megnyitásával egyidejűleg közlésezik a hadiállapot megszüntetéséről szóló határozatot.

Buke állított össze biztosítása nagy érdeklő 3000 vagon más helyeiről

Javul az

Az angolok (London, tőljől.) A h kizárólag Lond folyamán azon árat. Most, ismét felvinni azon fáradozik legalább anny pozícióját a ne rezze. 1920 ő volt tapasztalt az első év, a megszilárdult. ezüstnek elégg boru alatt a nagyobb fontos bekekötést kö szont az ezüst valutáris krízis

A világtér és Silver Ins most közzé (1 pon):

- Egyesült-Államok
- Kanada
- Mexico
- Közép-Amerika
- Dél-Amerika
- Európa
- Ausztrália
- Ázsia
- Afrika

Tehát a n 6.158.000 on statisztikája az érte az ezüst általán statiszt ilyen nagy ez

A kritikú javulást mutat székséglet az lönösen az Ur használata. Itt ráfiai ipar, ez ezük ezüst irát

Másrészt stabilizáltatott ben kezdenek Így Németors ország, de időben nagy ezüstpiacon, C font értékű vevő ezidősz Londonban az Indiába tran Magyarország, az ezüstérmék bocsátására.

Mint hogy miatt az ezüs mutatni a kö ha Románia r lag lanyha, m lást, nehogy fellépő széksé

Fizet cég. Budap Gröss Imre kasszanapon tenni, inzol

KÖZGAZDASÁG

A külföld nagy érdeklődést mutat a román gabona iránt

Bukarest, augusztus 22. Jelentették, hogy a földművelésügyi minisztérium statisztikát állított össze Románia ezévi gabonaterméséről. A statisztika szerint a belföldi szükséglet teljes biztosítása mellett buzában mintegy 60 ezer vagon a felesleg. A román gabona iránt már is nagy érdeklődés nyilvánul meg a külföld részéről. Brassó megyében egy török konzorcium 3000 vagon buzát kötött le az őszi termésből. Hasonló kötésekről érkezik jelentés az ország más helyeiről is.

Javul az ezüst világszoci ára

Az angolok akarják az ezüstpiacot irányítani

(London, augusztus 22. Az Uj Kelet tudósítójától.) A háború előtt az ezüst világszoci árát kizárólag London szabta meg. Az elmúlt esztendő folyamán azonban már Newyork diktálta az ezüst-árakat. Most, hogy az angoloknak sikerült a fontot ismét felvinni az aranyparitásra, a londoni City azon fáradozik, hogy a nagy gazdasági áldozatnak legalább annyiban lássa hasznát, hogy elvesztett pozícióját a nemzetközi fémpiacon ismét visszaszeresse. 1920 óta az ezüstárak folytonos csökkenése volt tapasztalható a dollárral szemben. 1924 volt az első év, amikor az ezüst bizonyos mértékig megszilárdult. A háború utáni elértéktelenedése az ezüstnek eléggé érthető. A produkció, amely a háború alatt a termelés egyéb ágainak momentán nagyobb fontossága folytán némileg lehangolt, a békekötést követő években erősen emelkedett. Viszont az ezüst iránti kereslet csökkent, ami Európa valutáris krízisével függött össze.

A világszoci alakulásáról az amerikai Gold és Silver Institute a következő összeállítást tette most közzé (1000 ounce finom ezüst egységáron):

	1912	1923	1924
Egyesült Államok	63.766	73.295	64.792
Kanada	31.265	17.754	20.364
Mexico	81.233	90.859	92.000
Közép-Amerika	2.845	2.500	2.500
Dél-Amerika	13.980	27.355	26.500
Európa	15.922	8.214	9.000
Ausztrália	14.737	10.867	10.800
Ázsia	5.504	10.027	9.500
Afrika	1.216	1.544	1.600

Összesen 230.898 242.415 237.056

Tehát a múltévi össztermelés 1912-vel szemben 6.158.000 ounce többletet tántet fel. Az 1923. év statisztikája azért érdekes, mert ebben az évben érte az ezüst termelés el a tetőfokát. Mióta egyáltalán statisztikával rendelkezünk, nem fordult elő ilyen nagy ezüsttermelés.

A kritikus 1923-as év óta az ezüstpiac némi javulást mutat. Ennek okai a következők: Az ipari szükséglet az ezüst iránt növekvőben van és különösen az Unióban nagyon fejlődik az ezüsttárgyak használata. Itt van továbbá a kémiai ipar és fotográfiai ipar, ezeknek a szükséglete állandóan növekszik ezüst iránt.

Másrészt 1924 óta több európai ország valutája stabilizálta magát és ezek most mind nagyobb mértékben kezdenek vásárlóként fellépni az ezüstpiacra. Így Németország, Ausztria, Csehszlovákia, Lengyelország, de Oroszország és Románia is az utolsó időben nagy vételeket eszközölnek a nemzetközi ezüstpiacra, Oroszország egymaga 4.600.000 angol font értékű ezüstöt vett eddig. Anglia maga is vevő ezüstszerint, különösen tranzitcélokra, mert Londonban az ezüstöt többnyire a kontinensre vagy Indiába transzportálják. Ausztria után rövidesen Magyarország, sőt később Románia is reá fog térni az ezüsttermék újból való veretésére és forgalombabocsátására.

Mint hogy éppen a folyton növekvő kereslet miatt az ezüstpiac alkalmasint hosszútendenciát fog mutatni a következő években, alkalmasnak látszik, ha Románia már most, amikor a piac még aránylag lanyha, megkezdene szép lassan az ezüstvásárlást, nehogy később drágábban kelljen feltétlenül fellépni szükségletét fedezni.

¶ Fizesésképtelen lett egy pesti bankcég. Budapestről jelentik: A börzetasítás a Gross Imre bankcégét, amely a legutóbbi kasszanapon fizetéseinek nem tudott eleget tenni, insolvánsnak jelentette ki. Grossnak

körülbelül kilencezer hazai fatermelési részvényt kellett volna 640 millió korona értékben átvennie, de nem tudta a megfelelő összeget előteremteni.

¶ Tízezer textilmunkás sztrájkol Csehszlovákiában. Prágából jelentik: A hétfőn megindult bérharc tovább fokozódott. Ma már tízezer textilmunkás sztrájkol a cseh köztársaságban és félt, hogy a harc az egész országra kiterjed. A népjóléti minisztérium az első jelentések után nyomban akcióba lépett, hogy elejét vegye a mozgalom kifejlődésének. A munkásság követelése a lehető legszerűségek és a munkások hajlandók a legnagyobb jóakarattal tárgyalásokba bocsátkozni. A népjóléti minisztérium most a gyárakhoz fordult, hogy vázolják álláspontjukat. Remélik, hogy sikerülni fog a feleket még ezen a héten tárgyalásra összehozni.

¶ Rekordtermés Magyarországon. Budapestről jelentik: A magyar földművelésügyi minisztérium mai termésjelentése szerint Magyarország idei tengeri termése huszonnégymillió métermázsát tesz ki, ami a tavalyi termésnel szemben ötmillió többletet jelent. Burgonyában a termés nyolcmillió métermázsával több, mint amennyi tavaly volt. Cukorrépában tizenhat és félmillió métermázsára várható. Gyümölcsben rekordtermést remélnék, szőlőben a termés közepeszerű.

¶ A bányamunkások államsegélyügye. Bukarestből jelentik: Az állami bányákban dolgozó bányamunkásoknak, az 1922-23. évben előirányzott államsegélyt, dacára annak, hogy számtalan intervenció történt már, mind a mai napig sem utalták ki. A bányamunkások szövetségének elnöke Juon Fluera egy memorandumot adott át a mai napon Tancred Constantinescu munkaügyi miniszternek, amelyben újólág kéri az ígért segély kiutalását, amely az 1922. évben évi 8 millióban volt megállapítva, de mivel azóta nem fizettek ki, 22 millióra gyűlt össze. A miniszter kintatető szíveséggel fogadta a bányamunkások képviselőjét és kifejezte azon óhaját is, miszerint híve annak, hogy a munkások kívánságát amennyiben csak lehet, teljesítse. A bányamunkások tehát egy bizottságot szerveznek, melynek az lesz a feladata, hogy az államsegély ügyében megegyezésre jusson Tancred Constantinescu miniszterrel.

¶ Magyarország pénzügyi hírek: A Hazai Textilipar Rt., a szegedi ipartelep bérbeadása körüli szerződés miatt perbe került a Fayer pénzcsoporttal és sokmilliárdos pert indított meg válsztott bíróság útján Fayerék ellen. A tranzakció amugy is rengeteget emésztett fel, a szegedi gyár szövetségékei pedig már hónapok óta állanak. A válsztott bíróság elnöke Kornfeld Pál báró. — A budapesti pénzpiacnak ismét szenzációja a Magyar Szalámigyár körüli érdekeltség harca s úgy tudják, hogy a bécsi Zentralbank 80 milliárd magyar korona érdekeltségben van, míg báró Schloesserék veszni hagyják részvényeik 20 milliárdnyi vételárát s az újabb termelés finanszírozására befizetett 20 milliárdot. Előreláthatólag mégis sor fog kerülni a Magyar Szalámigyár Rt. fellikvidálására, amely miatt a Zentralbank vezérigazgatójának, Hammernek pozíciója erősen megingott. — A Pesti Bank Rt. eddigi 100 millió alaptőkéjét 600 millió magyar koronára emeli fel. — Hollós Ödön, a Pesti Magyar kereskedelmi Bank ügyvezető igazgatója elmagyja eddigi működése helyét s az Angol Osztrák Bank bécsi főintézetéhez megy helyettes vezérigazgatónak.

¶ Esik a lengyel zloty. Az európai pénzpiacokat újabb esemény foglalkoztatja. Ez az esemény a lengyel pénzgység váratlan esése. A zloty alig két hét leforgása alatt a zürichi tőzsdén 98,5 centimesről 25-re esett. Ennek megfelelően a

külföldi tőzsdék is egyre kevesebbre értékelik a lengyel pénzgységet. Nálunk két hét alatt a zloty 46-ról 33-ra esett vissza. A lengyel pénz értékének állandó csökkenése igen kellemetlenül érinti a nemzetközi pénzpiacot, bár beavatottak szerint ez az árlemorzsolódás indokolt, mert a lengyel kormány semmit sem tesz az ország gazdasági konszolidációja érdekében. Ezenkívül az árfolyamcsökkenést a lengyel-német konfliktussal hozzák kapcsolatba.

TŐZSDE

Augusztus 22-én

A lej: Zürichben 265 00, Párisban —, Budapestben —, Bécsben —.

Kolozsvár. A devizapiacra a szilárdulás tovább tartott. Az árak emelkedtek, a lengyel zloty kivéve, amely az utóbbi két hétben értékének 15%-át veszítve el, ma újabb jelentős értékcsökkenést szenvedett. Az árak a következők:

Bécs 37.70—27.90, Prága 5.81—5.86, Budapest 355—358, Páris 9.20—9.30, Zürich 38.30—38.50, Newyork 196.00—193.00, London 964—960, Milánó 7.15—7.25.

Zürich. Zárlat: Berlin 122.75, Amsterdam 207.85, Newyork 515.50, London 2504.50, Páris 2420.00, Milánó 1800.00, Prága 1527.50, Budapest 72.55, Belgrád 922.50, Bukarest 265.00—265.00, Varsó 85.00, Bécs 72.55.

Bukarest. Devizák: Páris 9.30, Berlin —, London 965, Newyork 198.00, Milánó 7.25, Zürich 38.50, Bécs 28.35, Prága 5.85, Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 740, német márka 46.05, leva 1.40, török lira 112, font sterling 945, francia frank 9.30, svájci frank 39.00, olasz lira 7.30, drachma 3.15, dinár 346, dollár 197.00, lengyel forint 33.00, osztrák shilling 28.25, magyar korona 27.50, cseh korona 5.85, belga frank 8.85, holland forint 79.25.

Augusztus

hónap

szenzációja!

Gyári áron alul

árusítjuk a következő anyagokat:

- Duplaszélés divatmintás grenadin, méterje Lei 59
- Duplaszélés divatmintás opál... Lei 49
- Szintartó mosó delén mt. Lei 33
- Kitűnő minőségű ingzefir Lei 42
- 100 cm. széles marocain selyem 229
- 100 cm. „ marocain mt. Lei 169
- Kalap dűftin (minden divatszínben) mt. Lei 119
- 140 cm. széles tartós férfiruhaszövet mt. Lei 119

Fuló- és egyéb szőnyegek, butorszövetek gazdag választékban.

RENAISSANCE

nagyáruház

Cal. Reg. Ferdinand 15.

